Avtalan skal haldast

- Um n‡ggja ætlanin ver›ur uppá seks ár, fimtan ár ella naka› anna›, skulu bara umstø›urnar avgera sigur Óli Breckmann og vísir vi› hesum til ta avtalu, sum Anfinn Kallsberg skal gera vi› Nyrup Rasmussen. Ta› ver›ur hon, sum ver›ur avgerandi fyri áramáli›.

Framtí›arstø›a Føroya
Jan Müller

– Nú hava vit roynt samrá›ingar vi› danir f‡ra fer›ir, og tá ta› ikki gav úrslit, mugu vit leggja um eitt sindur og velja ein annan tátt, men kvæ›i› er ta› sama sigur Óli Breckmann, forma›ur Fólkafloksins um ta semju, sum samgongan hevur gjørt um framtí›ar stø›u Føroyar. Hann vísir til avtaluna, sum samgonguflokkarnir kunngjørdu seinasta hósdag og sum leggur upp til eina fólkaatkvø›u longu í apríl.

Hóast forma›urin í Tjó›veldisflokkinum eftir hesa semju hevur lagt seg á eitt ávíst áramál fyri at røkka fullveldinum, so vísir forma›ur Fólkafloksins til ta avtalu, sum samgonguflokkarnir hava gjørt og sum ikki ásetir naka› ávís áramál.

– Handa avtalan er gjørd, og hon skal nokk ver›a hildin. Hetta er so eisini naka›, sum Tjó›veldisflokkurin má so venja seg til. Ta› kann vera ta› sama, hvat Høgni Hoydal sigur í vi›merking í blø›unum. Avtala er gjørd millum samgonguflokkarnar, og um hon so ver›ur uppá seks ár ella fimtan ár ella naka› anna›, skulu umstø›urnar avgera sigur Óli Breckmann og vísir vi› hesum til ta avtalu, sum Anfinn Kallsberg fer at gera vi› Nyrup. Ta› ver›ur hon, sum ver›ur avgerandi fyri áramáli.

Óli Breckmann vísir á, at bara vit fáa eitt úrslit, so eru vit øll gla› líkamiki› um ta› byggir á f‡ra ár, seks ár ella fimtan ár.

– Høvu›smáli› er, at tann verkætlan, sum vit eru í gongd vi›, ver›ur fullførd og eftir einum føstum formi. Sjálvur haldi eg ta› er sera umrá›andi, at ta›, sum fer út til fólkaatkvø›u eru so runt, so átiligt og lættfata›, at vit fáa eitt so sannførandi fleirtal bæ›i í løgtinginum og úti millum veljararnar, at hon glí›ir so væl ni›ur sum møguligt.

Men ein slík fólkaatkvø›a er eisini treyta› av, hvussu avtalan millum Føroyar og Danmark ver›ur leggur forma›ur Fólkafloksins aftrat.

Hann vi›gongur, at ta› er kanska ikki so demokratiskt, um fleirtali› ver›ur líti›. Men er fleiritali› stórt so er ta› ikki so gali›. Jú brei›ari ein semja er, jú meira rúmlig og minni kantutt er hon og lættari er hon at liva vi› hjá øllum pørtum, tá hon skal setast í verk av eftirfylgjandi st‡rum.

Fólkslig binding

Uppá fyrispurning, hví ta› er so umrá›andi at hava eina fólkaatkvø›u, nú landsst‡ri› fleiri fer›ir hevur víst á, at ta› hevur fingi› mandat frá veljaraunum sigur Óli Breckmann:

– Ta› er fyri so vítt rætt, men nú eru ta› fleiri enn færri, sum halda, at ta› er lættari at liva vi› fólksligari uppbakking, ella einum mandati, um tú hvur eina samtykt í fólkinum, heldur enn at ta› skal skinklast frá valskei›i til valskei›, frá samgongu til samgongu. Hevur tú eina fólksliga binding, so er kósin væl lættari og rættari at halda. Nú hava vit liva› undir skiftandi umstø›um í 50 ár. Hevur tú eina fólkaatkvø›u, so hevur tú lættari at halda teg til ein leist, sum fólki› hevur skori› út saman vi› okkum. Og jú størri fleirtal er fyri henni, tess minni trupulleikar fáa skiftandi landsst‡ri frameftir av tí binding, sum liggur í fólkaatkvø›uni.

Forma›ur Fólkafloksins vísir á, at í dag hava allir teir f‡ra stóru flokkarnir sítt bo› uppá, hvussu vit skulu broyta Heimast‡rislógina og arbei›a ávegis móti einum sjálvstø›ugum Føroyum ella í sambandsfloksins føri meira sjálvst‡ri. Hann roknar vi›, at sjálvt um Sambandsflokkurin, sum er tann mest steinrunni› flokkurin, so ver›a ta› helst nakrir sambandsmenn, sum fara at atkvø›a fyri hesum til eina fólkaatkvø›u.

Óli Breckmann heldur, at ta› er rættiliga umrá›andi at fáa eina avtalu vi› danir, á›renn vit fara undir nakra fólkaatkvø›u, tí ta› hev›i givi› fólkaatkvø›uni betri lóggildi. Hon hev›i veri› meira legitim. Ta› hev›i eisini veri› meira at fari› til fólkaatkvø›u til, um vit fyrst gjørdu eina avtalu vi› danir.

Óli Breckmann, forma›ur Fólkafloksins: Ta› ver›ur úrsliti› av samrá›ingunum vi› danir, sum ver›ur avgerandi fyri, hvat atkvøtt ver›ur um á fólkaatkvø›uni

– Ein gó› avtala vi› donsku stjórnina, føst og bindandi og væl skipa›, ver›ur eisini lættari at bor›rei›a vi› til eina fólkaatkvø›u, enn um vit skulu gerea eina avtalu, sum eingin mótpartur er í.

Hann sigur seg rokna vi›, at Tjó›veldisflokkurin eisini kennir eina ábyrgd fyri tí vit her gera. -Eg rokni vi›, at hann hevur stóran áhuga í at koma ávegis so nær fólkarættinum sum møguligt, og at hann tí er minst líka áhuga›ur sum a›rir flokkar at koma á mál, hóast vit sigla eina ø›rvísi kós og longri lei›, enn vit ætla›u upprunaliga.

Mugu laga okkum til umstø›urnar

-At Tjó›veldisflokkurin ikki hevur fingi › ella fær alt ta› ígjøgnum, sum hann vil, er bara naka›, sum hann má læra seg at liva vi › . Allir flokkar hava síni ynski, men ta› má væl vera ta›, sum er møguligt at fáa ígjøgnum, i› er avgerandi. Vit mugu brúka evnini til at gera ta›, sum er møguligt sigur forma›ur Fólkafloksins, Óli Breckmann.

Framtí›arstø›a Føroya
Jan Müller

Óli Breckmann, forma›ur Fólkafloksins er ikki sinna›ur til at koma nærri inn á ta› or›askifti, sum hevur veri› í samgonguni nú hesar seinastu dagarnar, har ta› eftir øllum at døma hevur sta›i› hart á millum Fólkaflokkin og Tjó›veldisflokkin, men hann heldur, at Tjó›veldisflokkurin má væl vera líka áhuga›ur, sum a›rir flokkar at koma á mál onkursvegna.

– Flokkurin hevur veri› til í 52 ár, og nú má tí›in eisini vera komin hjá teimum til at vera vi› til at skapa naka›. Ta›, sum man kom fram til frá anstø›uni og eitt sindur longur, hendi jú, á›renn Tjó›veldisflokkurin var› til. Eg trúgvi, at hann tí hevur eitt nokkso sterkt ynski um, fyri einafer› skyld at kunna seta sítt merki á gongdina fram móti fullveldi. Tí trúgvi eg, at Tjó›veldisflokkurin følir minst líka stóra ábyrgd sum a›rir flokkar í hesum førinum. Hvar skuldi hann annars fari› enn at veri› vi› í hesi gongdini spyr Óli Breckmann og heldur fram:

– At Tjó›veldisflokkurin ikki hevur fingi› ella fær alt ta› ígjøgnum, sum hann vil, er bara naka›, sum hann má læra seg at liva vi›. Allir flokkar hava síni ynski, men ta› má væl vera ta›, sum er møguligt at fáa ígjøgnum, i› er avgerandi. Vit mugu brúka evnini til at gera ta›, sum er møguligt.

Man kann hava sínar ætlanir og ynski. Men Høgni Hoydal ver›ur ikki einsamallur um at gera ta› av. Gævi› sagt, at man fekk ta› altí›, sum man vildi. Ta› er so sjáldan. Vit mugu rætta okkum eftir hvørjum ø›rum. Løgtingi› hevur 32 limir. Vit hava so ein danskan og ein føroyskan part. Eg kann bert sta›festa út frá hesum eisini, at ta› ber ikki til í politikki ella ø›rum lívsins vi›urskiftum at fáa ta›, sum man vil. Summi eru meira ótolin og bræsin enn onnur. Um Tjó›veldi› hevur hug at rykkja meira í tjó›ri› enn onnur hava, so er ta› upp til hansara, men landsst‡ri› er komi› til eina salomoniska semju, sum eftir umstø›unum mundi vera ta› einasta at gera. Ta› rokni eg vi› Høgni Hoydal skilur, tí hann er ein skilagó›ur ma›ur.

Loyalur

Óli Breckmann sigur seg annars ver›a rættiliga kløkkan av, at mi›lar og onkur politikari hevur skilt hansara úttalilsi í seinastuni sum eina roynd at leggja tr‡st á Tjó›veldisflokkin og møguliga skifta hann út vi› Javna›arflokkin.

–Løgma›ur hevur sagt alla tí›ina, at bæ›i Sambandsflokkurin og Javna›arflokkurin eru vælkomnir at koma uppí eina semju. Hur›in hjá Javna›arflokkinum stendur altí› opin fyri at koma uppí. Ta › vóru umstø›urnar, sum gjørdu, at Tjó›veldisflokkurin følddi, at hetta var ein stór innbjó›ing til Javna›arflokkin. Men solei›is ætla›i eg ta› ikki. Eg meti, at ein stø›a broytir seg og fólk stilla seg ymiskt til stø›una alt eftir hvussu hon er. So eg hugsa›i, at av tí at landsst‡ri› var komi› hartil, at ta› ætla›i at broyta taktikk, hev›i ta› kanska givi› Javna›arflokkinum n‡ggjan hug at koma til.

– Eg haldi meg hava veri› stak loyalan móti samgonguni og havi havt eitt gott forhold til andtø›una. Eg haldi meg hava roynt at framt ta› samgongustevi›, sum hevur veri›, samstundis sum eg havi havt gott samband vi› andstø›una.

Óli Breckmann sigur at seg annars vænta, at ta› í sambandi vi› n‡ggju avtaluna um fólkaatkvø›u, ver›ur hildi› fram vi› tí tulking, sum var› løgd fram seinasta hósdag.

– Um forma›urin í Tjó›veldisflokkinum ikki uppfatar hetta sum stig fyri stig politikk ver›ur hann at avgera. Hini kunnu so hava eina a›ra meining. Høvu›ssakin er at koma á mál og vi› so brei›um meiriluta sum gjørligt, og tí vilja vit eisini fegnir hava fleiri flokkar vi› til at stu›la hesum.

Gongst sum ætla›, kunnu mammur – og pápar – frá fyrsta februar fáa fulla løn fyri at vera heima og ansa eftir barninum fyrstu 24 vikurnar eftir at barni› er føtt

Tilvildarliga vald mynd

Nú kemur barnsbur›argrunnurin

Landsst‡risma›urin í arbei›smarkna›armálum fer í næstum at leggja uppskot um barnsbur›argrunn fyri løgtingi ›

BARNSBUR‹ARGRUNNUR
John Johannessen

Stendur ta› til landsst‡rismannin í arbei›smarkna›armálum, Bjarna Djurholm, ver›ur lógin um barnsbur›argrunn sett í gildi 1. februar komandi ár.

Sambært Dagbla›num í gjár, er uppskoti› til barnsbur›argrunnin nú li›ugt. Ta› hevur veri› fyri á landsst‡risfundi og er nú til ummælis hjá vi›komandi feløgum og stovnum.

Drúgv fyrireiking

Rúm tí› er li›in sí›ani Finnbogi Arge, fyrrverandi landsst‡risma›ur í arbei›smarkna›armálum, fór undir arbei›i› at fyrireika ein barnsbur›argrunn.

Men hetta arbei›i› ste›ga›i upp tí›liga í ár, millum anna› tí, at fakfeløgini ikki vildu vera vi› í arbei›inum, tá Karsten Hansen, landsst‡risma›ur í fíggjarmálum, ikki vildi rinda fakfelagslimunum fundarpening fyri fyrireikingararbei›i›. Grundgevingin fyri hesum var, at arbei›i› var› gjørt til fyrimuns fyri fakfelagslimirnar, og tí n‡ttist teimum ikki at fáa fundarpening.

Tá n‡ggi Bjarni Djurholm kom í sessin sum landsst‡risma›ur í arbei›smarkna›armálum gjørdi hann av, at umsiting hasara sjálv skuldi or›a eitt uppskot í neyvum samstarvi vi› arbei›smarkna›in.

Hetta lógaruppskot er nú li›ugt snikka› saman og sent fakfeløgunum og ø›rum vi›komandi til ummælis, og tá landsst‡risma›urin fær ummælini aftur, fer hann at taka stø›u til vi›merkingarnar og bera uppskoti› í tingi›. Hetta roknar landsst‡risma›urin vi› at náa innan mána›urin er úti.

Fyri øll

Meiningin vi› barnsbur›argrunninum er, at øll líkamiki› starv, skulu hava møguleika at fara í barnsbur›arfarloyvi, uttan at hava fíggjarligan miss av hesum.

Ver›ur lógin um barnsbur›argrunn samtykt, kunnu allar kvinnur fara í farloyvi f‡ra vikur á›renn tær skulu eiga barn, me›an kvinnur og menn hava 24 vikur at b‡ta ímillum sín, eftir at kvinnan hevur átt.

Gjaldi› úr grunninum ver›ur svarandi til mi›al mána›arligu inntøkuna seinasta ári›, á›renn rætturin til fráveru tekur vi›. Tó er eitt loft í útgjaldinum, sum er 35.000 krónur um mána›in.

Bjarni Djurholm, landsst‡risma›ur í arbei›smarkna›armálum roknar vi›, at grunnurin fer at kosta um 45 milliónir krónur um ári›.

Umlei› helvtin av grunninum ver›ur fíggja› vi› flytingum millum konti á fíggjarlógini. Restin ver›ur fíggja› av arbei›sgevarum og lønmóttakarum vi› 0,25 prosentum frá hvørjum parti.

Ta› ver›ur ALS, i› kemur at umsita skipanina vi› barnsbur›argrunninum, sum Bjarni Djurholm ætlar at finna eitt navn til í næstum.

Endamálini vi › grunninum

- at allir løntakarar fáa fult endurgjald fyri lønarmiss í sambandi vi› barnsbur›,
- at skipanin umfatar bæ›i kvinnur og menn og bæ›i løntakarar og sjálvstø›ug vinnurekandi,
- at kvinnum ver›ur rinda› endurgjald í 4 vikur á›renn barnsbur›, og kvinnum og monnum í 24 vikur eftir barnsbur›,
- at útvega betri grundarlag fyri eins møguleikum hjá kvinnum og monnum til arbei›i, og at fremja javnstø›u millum kvinnur og menn,
- at tryggja barninum samveru bæ›i vi› mó›ir og fa›ir,
- at umstø›urnar hjá hinum einstaka á arbei›smarkna›inum í sambandi vi› barnsbur› og ættlei›ing ver›a so eins sum møguligt, og at fíggjarligi kostna›urin av barnsbur›i í mest møguligan mun ver›ur borin av pørtunum á arbei›smarkna›inum.

N‡ggj nevnd í bla›mannafelagnum

FAKFELAGSMÁL
John Johannessen

Øll nevndin var› skift út á a›alfundinum hjá Føroya Bla›mannafelag leygarkvøldi›.

Eingin í nevndini, sum hevur siti› seinasta skei›i›, vildi ver›a afturvaldur, og tí mátti allir nevndarsessirnir veljast av n‡ggjum.

Í n‡ggju nevndini hjá Føroya Bla›mannafelag sita nú Jústinus Eidesgaard, forma›ur, Eli Guttesen og Katrin Petersen.

Nevndin sum leg›i frá sær var manna› av Randi Jacobsen, forma›ur, Sveini Tróndarson og Ingun Olsen.

Ozon í broyttum líki

Nor›urlandahúsini í Íslandi og Føroyum eru saman vi› grønlendska mentanarstovninum farin undir eina tí›indatænastu fyri ung á internetinum

TÍ‹INDI FYRI UNG
John Johannessen

Í hesum døgum situr ein redaktión av ungum mi›lafólkum í Nor›urlandahúsinum og leggur tí›indi út á interneti› frá fundinum hjá Nor›urlendkska Unglinga Rá›num og frá Nor›urlandará›sfundinum.

Redaktiónin hevur sum endamál at grei›a ungdómi í útnor›i frá, hvat fyriferst í slíkum forum, hvørji mál ver›a vi›gjørd, og hvat samband tey hava vi› ungdómin.

Hetta arbei›i› er eitt framhald av Ozon verkætlanini, har ung í útnor›i hittust at skriva eitt ungdómsbla›, i› var› givi› út Grønlandi, íslandi og Føroyum.

Unglingaredaktiónin situr í løtuni í Nor›urlandahúsinum í Reykjavík, men tí›indama›urin og myndama›urin eru í tí›indafólkahølunum í Hauskolabió, har Nor›urlandará›i› kemur saman.

Í redaktiónini eru Stefan í Skorini, sum vanliga starvast á Sosialinum, Knud Josefsen úr Grønlandi er myndama›ur og Hlynur Magusson er web-master. Laufey H. Blaasvær stendur fyri verkætlanini.

Tí›indini, i› ver›a send um www.ozon.net, ver›a filmsupptøkur, i› kunnu síggjast í Real-Player. Redaktiónin heitir á ung í útnor›i um at senda hugskot og spurningar vi› teldupost á session@leitel.fo.